

„Nem lehet úgy tenni, mintha nem fájna”

Pásztor István, a VMSZ elnöke nyilatkozik lapunknak a restitúciós törvényről, a magyar közösség egészének megbélyegzéséről. Szerinte ez a kérdés jócskán túlmutat a kárpótlási törvényen – az nem más, mint egy értékrendbeli, erkölcsi és tartásbeli kérdés.

** Magyarország igazán karakán kiállást tanúsított a magyar közösséget kollektíven háborús bűnössé nyilvánító szerb kárpótlási törvény kapcsán. Erre számított?*

– A vajdasági magyar közösséget mélyesen sérti az a minősítés, amely a kárpótlási törvény ötödik szakaszában szerepel. E sérelmünknek mi másfél hónappal ezelőtt hangot is adtunk, s mivel a vajdasági magyar közösség az egyetemes magyar nemzet része, úgy gondoljuk, hogy ami sérti a mi közösségünket, az egyben sérti az egész nemzetet is. Ezért azon a folyamatos konzultáción, amely köztünk és a mindenkori magyar kormány között zajlik, szintén beszéltünk erről a dologról. Ami a külső szemlélőnek úgy tűnik, hogy a két ország közötti diplomáciai csatározás, az voltaképpen nem más, mint a magyar kormánynak a helyzet kezelését célzó, illetve a mi számunkra is elfogadható megoldás eredményével kecsegtető álláspontja.

** Mik az első következtetések az elmúlt hetek tükrében?*

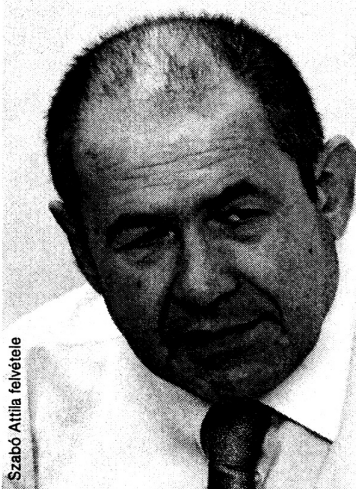
– Sok mindent lehet mondani a kárpótlási törvényről, sok dologról lehet vitatkozni, fenntartásokat megfogalmazni. Úgy vélem, hogy maga a kérdés messze túlmutat a kárpótlási törvény keretein. Ez egy értékrendbeli, erkölcsi, tartásbeli kérdés. Bármelyik törvényben kerül is megfogalmazásra, ez nem hagyható szó nélkül. Az, hogy mi erre érzékenyek vagyunk, nem véletlen: az utóbbi kilenc évtizedben ugyanis a megbélyegzés különféle formáinak, pillanatainak az elszenvedői voltunk. És nemcsak itt a Vajdaságban. Gondolok most elsősorban a Beneš-dekrétumokra.

Azt mi, a mi generációnk egyfajta történelmi hordalékként örökölte meg. Az ellen lehet érvelni, lehet ellene tiltakozni, de az egy régi eseménynek a maradványa. Ezzel szemben ez a mostani, szerbiai egy teljesen új eset. Évtizedek elmúltával copy/paste-vel megismételni azt, ami a negyvenes évek közepén történt, emberek százazreit kollektív bűnökként megbélyegezni s állampolgári jogaik egy részétől megfosztani, nos, ez számomra teljes mértékben elfogadhatatlan azoktól, akik állítólag az európai értékek mellett szállnak síkra. Felmerül bennem az a kérdés is, hogy milyen emberek azok, akik szóban sem ezekért az értékekért lépnek fel? Itt szeretném megjegyezni, hogy nem tudjuk, kik azok, akik a másik véletlet képviselik. Merthogy nekik a parlamenti vitában fel sem kellett szólniuk. Az ún. Európa-orientáltságuk elintézték ezt a kérdést. A magukat Európa-orientáltságúaknak nevezők sütötték ugyanis ránk a kollektív bűnösség bélyegét. A magukat Európa híveinek vallók pedig a megalázó „fasiszta” pecsétet kivétel nélkül mindannyiunkra rányomták. Merthogy ez a történet nemcsak azokról szól, akiket 1941 és 1944 között erőszakkal mozgósítottak, hanem a leszámrazottjaikra is. De még ha azt feltételezzük is, hogy az ősök bűnösök voltak, az unokák és a dedunokák nem lehetnek vétkesek - legkevésbé hetven év távlatából! E tekintetben e törvénynek kijózanítólag kellene hatnia. Elsősorban a vajdasági magyarokra – azokra, akik azt gondolták: azok fognak majd normálisabb körülményeket teremteni ebben az

országban, akik az ő homlokukra is rásütötték a fasiszta jelet. Rá kell döbbernünk arra, hogy ebből nem lesz semmi. Rá kellene döbbernünk arra, hogy ezek a forró billoggal szaladgálók csak akkor mondanak szépeket, amikor a szavazatokat be kell gyűjteniük, utána pedig a mostanihoz hasonló dolgok történnek sorozatban. E törvény meghozatalának bevezetője a szabadkai polgármester tanácsadó asszonyának a belgrádi sajtóban tett két hónappal ezelőtt és a múlt heti kirohanása volt, melynek csak kísérő jelensége a szabadkai október 10-ei katonai díszszemle és az erődemonstráció. Ennek már csak gyenge utózenge mindaz a szélsőségekre utaló hajlam, amely nem a szélsőségesek, hanem az ún. európai orientáltságú erők részéről ér bennünket napról napra.

** A belgrádi vezetők közül megkereste-e önt ez ügyben valaki?*

– Senki sem keresett meg. Véleményem szerint ez azt jelenti, hogy az ügygel kapcsolatban létezett, létezik egy kialakult álláspont, melynek értelmezése nem releváns azok számára, akik ezt az álláspontot kialakították. Erről szól az európai integrációért felelős kormányalelnöknek az a kijelentése is, hogy ahhoz a fajta megoldáshoz, amelyet mi képviseltünk, nem volt meg a parlamenti többség, ahhoz viszont megvan, hogy a fasisztákat, értsd: minket, magyarokat, és az áldozataikat nem lehet kiegyenlíteni. Azt már én teszem hozzá, hogy ettől függetlenül ki lehetett egyenlíteni a partizánokkal a csetnikeket, a Ljotić-féléket és a többieket. Ettől függetlenül a kérdés pillanatnyilag nem az, hogy hogyan jutottunk el ideig, hogy mi van most. A valódi kérdés az, hogy ebben a pillanatban mi a mozgástér. Minderről beszélni kell, s tisztázni kell a helyzetet. Ha ez nem történik meg, akkor mindenkinek, minekünk is káros következményekkel kell számolnunk. Ha ugyanis valaki az elmúlt húsz évben folyamatosan síkraszállt Európáért, akkor azok mi voltunk. De bármennyire óhajtjuk is ezt a

Szabó Attilia felvétele

közlekedést, homlokunkon a fasiszta bűnös bélyegével nem mehetünk Európába. Jó volna, ha erre Belgrádban is rádőbbernének. Úgy nem mehetünk Európába, hogy az ország egyik része az ország másik részét megbélyegezi. Akkor se, ha félretesszük az értékrendbeli és a jogrendbeli fenntartásokat. Jó lenne, ha Belgrád végre megértené, hogy a magyar Külügyminisztérium által kimondott mondatok nem üres szövegek. Ha Szlovénia hosszú időre megakaszthatta Horvátország integrációját párméternyi határszakasz miatt, ha Hollandia komoly fenntartásokat fogalmazhatott meg Szerbia integrációjával szemben, vagy megakadályozhatta Románia belépését a schengeni övezetbe, és ha Görögország megakadályozhatta Macedónia tárgyalásait az Eu-val, akkor erre Magyarország is képes.

** Nem tart attól, hogy az esetleges magyar vétót a vajdasági magyarokon torolnák meg?*

– Tartok tőle. Ezt a veszélyt nem lehet figyelmen kívül hagyni. Ugyanakkor azt sem lehet, hogy az ember ne emelje fel a szavát, amikor így megalázzák az egész közösséget. Nem lehet megbélyegezettként élni az életet. Nem lehet közösségi érdekek felvállalásáról beszélni, s úgy tenni, hogy nem venénk észre, hogy meg vagyunk bélyegezve. Nem lehet egy esetleges veszélytől megriadva újból valamiféle felsőbbrendű érdekre hivatkozva úgy tenni, mintha nem égetne a bélyeg, amit ránk sütöttek.